

KRITIKA

Ponos kot edino premoženje

ODER

Simona Hamer (po motivih Prežihovega Voranca): Samorastniki.

Režija Eva Nina Lampič.

Mestno gledališče ljubljansko

✂ Gregor Butala

Druga premiera sezone na Mali sceni **MGL** se je pokazala kar kot majceno presenečenje: Samorastniki Prežihovega Voranca se namreč v spretni dramaturgiji **Simone Hamer**, ki je tudi dramaturginja predstave, izkažejo kot gledališko gibka, obenem pa tudi vsebinsko sila aktualna predloga, ki se v režiji **Eve Nine Lampič** skozi niz pretehtanih prispevkov ustvarjalne zasedbe prelje v vsečno, pomensko artikulirano uprizoritev. Ob tem je precej vseeno, ali znano Prežihovo novelo beremo kot napol dokumentarno pripoved o nekem času in okolju ali kot nekakšno težno alegorijo; povest o prepovedani ljubezni med sihom mogočnega gruntarja in kajžarskim dekletom, skozi katero preseva splošni prepad med svetovoma »elit« in »ljudstva«, se z zarisom nemoči posameznika, soočenega z nasiljem medsebojno uglašanih instanc moči, uprizarja kot srhljivo sedanja.

Velik del zaslug ima pri tem zasnova uprizoritvenega scenarija; ta dosledno sledi poteku in motivom literarne besedila, vendar osnovno zgodbo mestoma dopisuje z razlagami, komentarji in aktualističnimi bodicami, vse to pa zloži v dognan preplet dialogov, akcije in raznih »nedramskih« posegov, ki se v izvedbi pokaže kot izrazito učinkovit. Hrbtenico celoti dogajanja pravzaprav ponujajo različni stranski liki – hlapci, dekle, župnik, vaščanke in drugi –, v katere se z občutkom za navdahnjen

kroki levijo **Janez Starina**, **Mojca Funkl**, **Gregor Gruden** in **Mirjam Korbar Žlajpah**. Ti imajo skozi predstavo funkcijo nekakšnega zbora, ki orišuje potek dogodkov, ga reflektira in nemalokrat tudi sarkastično potuje, v njihovem klepetanju, v katerem ne manjka ljudskih modrovanj, pa odzvanja tista »zdrava pamet«, ki se zna – ne glede na vse krivice, ki jim je priča – vselej prikloniti gospodarju, še preden ta to zares zahteva. Pri-tajena angažiranost predstave v tem elementu se zdi tudi elegantnejša od nekaterih bolj neposredno izraženih stališč (še posebej odvečno na primer deluje sklepno grobarjevo poan-tiranje).

Uprizoritev je umeščena na enotno, stilizirano prizorišče: scenografija, ki jo je oblikoval **Dani Modrej**, širše območje dogajanja zaznamuje s projekcijo gozda na zadnjo steno ter redko nasejanimi debli drevesc po dvorani, posamične lokacije pa določa še nekaj grobih kosov pohištva (klop, omizje, stojalo), razmeščenih ob robovih odra, ki se jim pridružuje prgišče stolov, pručk in različnih predmetov. Na prvi pogled je očitno, da gre za trd, skop, v sebi sklenjen svet z jasno hierarhijo vrednot ter družbenih vlog (kar se smiselno odraža v kostumografiji **Andreja Vrhovnika**), v katerem ni prostora za odstopanja, ki bi utegnili zamajati njegov ustroj. Najbolj ostro to odmeva v ledenem, oblastnem glasu Karničnika: **Gašper Tič** mu z natančnim igralskim izrazom nadene držo, ki je enako toga kot njegova misel; v prezirljivi krutosti, tudi do cagavega sina Ožbeja (**Jernej Gašperin**), mu dosledno sledi **Judita Zidar** kot Karničnica. Toda za nekatere najmočnejše prizore vendarle poskrbi **Anja Drnovšek**; ta odmerjeno, z nekakšno stišano silovitostjo, ki ne potrebuje niti besed, oblikuje »pankrt-sko mater« Meto v vsej njeni neuklo-nljivosti. x